

VOLONTERI ZA PRIRODU

Kraljevo na čistac: Građani kroje plan za otpad

POLICY BRIEF (SAŽETAK JAVNE POLITIKE) · Kraljevo, oktobar 2026.

Page | 1

Hitna izrada novog Lokalnog plana upravljanja otpadom grada Kraljeva

Usklađivanje sa Zakonom o upravljanju otpadom („Službeni glasnik RS“, br. 109/2025) i Strategijom zaštite životne sredine – Zelenom agendom za Srbiju do 2033. godine

Za: Grad Kraljevo – gradonačelnik, Gradsko veće, Gradska uprava, JKP „Čistoća“ Kraljevo

Od: UG „Kraljevački razvojni centar“ (KRC) i Ekspertska grupa u senci, projekat „Kraljevo na čistac: Građani kroje plan za otpad“

Ključne poruke

- Lokalni plan upravljanja otpadom grada Kraljeva važio je zaključno sa 2022. godinom. Grad gotovo četiri godine nema važeći planski dokument u ovoj oblasti.
- Novi Zakon o upravljanju otpadom primenjuje se od 12. decembra 2025. godine. Po njemu skupština jedinice lokalne samouprave donosi lokalni plan upravljanja otpadom na deset godina, uz preispitivanje posle pet godina, u skladu sa nacionalnim i regionalnim planskim dokumentima.
- Za izradu plana u budžetu Grada za 2026. godinu planirano je 1.000.000 dinara, što nije dovoljno za kvalitetan dokument. Postupak javne nabavke, prema javno dostupnim informacijama, do danas nije pokrenut.
- Bez važećeg plana Kraljevo teže uspostavlja zakonit i efikasan sistem upravljanja otpadom i teže dolazi do nacionalnih i evropskih sredstava za komunalnu i ekološku infrastrukturu.
- Izradu novog plana za period 2027–2036. godine treba obezbediti već u budžetu za 2027. godinu, a u izradu od početka uključiti građane i civilni sektor.

Stanje u Kraljevu

- Primarnom selekcijom („mokra“ i „suva“ frakcija) obuhvaćeno je samo oko 3.100 domaćinstava. Biorazgradivi otpad završava na gradskoj deponiji.
- Gradska deponija Kulagića ada je nesanitarna i nalazi se na 100 do 1.200 metara od tri stambena naselja. Za njihove stanovnike požari, dim i neprijatni mirisi sa deponije svakodnevni su problem i rizik po zdravlje.
- Status regiona za upravljanje otpadom nije razjašnjen. Program upravljanja otpadom u Republici Srbiji za period 2022–2031. godine predviđa region Kraljevo (Kraljevo, Vrnjačka Banja i Trstenik), dok Sporazum iz 2016. godine obuhvata i Rašku i Paraćin.
- Kraljevo je iskusilo zemljotres 2010. godine i poplave, a nema planirana rešenja za otpad nastao u vanrednim situacijama.

Pravni i strateški okvir

- **Zakon o upravljanju otpadom** („Službeni glasnik RS“, br. 109/2025), članovi 21. i 22: obaveza donošenja lokalnog plana i njegov obavezni sadržaj u 21 tački, od procene količina i sastava otpada do akcionog plana, izvora finansiranja i učešća javnosti.
- **Program upravljanja otpadom u Republici Srbiji za period 2022–2031. godine** („Službeni glasnik RS“, br. 12/2022) i **Plan prevencije stvaranja otpada** („Službeni glasnik RS“, br. 17/2025): nacionalni ciljevi sa kojima lokalni plan mora biti usklađen.
- **Strategija zaštite životne sredine – Zelena agenda za Srbiju do 2033. godine** („Službeni glasnik RS“, br. 71/2026), koju je Vlada usvojila u julu 2026. godine: ciljevi cirkularne ekonomije, veće stope reciklaže i manjeg deponovanja, kao i okvir za prioritete finansiranja.
- **Zakon o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu**: za plan upravljanja otpadom donosi se odluka o izradi ili neizradi strateške procene, što utiče na rokove i obim posla.
- **Zakon o budžetskom sistemu**, član 31: organ nadležan za finansije dostavlja nacrt odluke o budžetu izvršnom organu do 1. novembra, predlog se upućuje skupštini do 15. novembra, a budžet se usvaja do 20. decembra. Zato je oktobar poslednji trenutak da sredstva uđu u nacrt budžeta za 2027. godinu.

Rizici daljeg odlaganja

- **Pravni rizik**: neusklađenost sa Zakonom o upravljanju otpadom i mogući problemi u inspeksijskom nadzoru i organizaciji sistema.
- **Finansijski rizik**: otežano konkurisanje za nacionalna sredstva, fondove Evropske unije i donatorske programe namenjene otpadu i cirkularnoj ekonomiji, pa veći deo troškova pada na budžet Grada.
- **Zdravstveni i ekološki rizik**: nastavak odlaganja biootpada na deponiju, bez plana zatvaranja i sanacije Kulagiće ade i bez prelaznog rešenja do uspostavljanja regionalnog sistema.
- **Operativni rizik**: bez jasnih ciljeva i rokova nema osnova za proširenje odvojenog sakupljanja, reciklažna dvorišta, kompostanu ni sanaciju divljih deponija.

Preporuke

UG „Kraljevački razvojni centar“ preporučuje nadležnim organima Grada Kraljeva da:

1. u Odluci o budžetu za 2027. godinu i Programu korišćenja sredstava Budžetskog fonda za zaštitu životne sredine za 2027. godinu obezbede posebnu apropijaciju od najmanje 8.000.000 dinara za izradu Lokalnog plana upravljanja otpadom za period 2027–2036. godine;
2. pre pokretanja nabavke razreše status ugovora iz ranijeg postupka nabavke za izradu plana, ispitaju tržište radi utvrđivanja procenjene vrednosti, donesu odluku o izradi plana i odluku o izradi ili neizradi strateške procene uticaja i zauzmu stav o sastavu regiona;
3. najkasnije do 31. marta 2027. godine donesu odluku o pokretanju postupka javne nabavke, a najkasnije do 30. aprila 2027. godine objave javni poziv, uz kriterijum ekonomski najpovoljnije ponude (cena i kvalitet);

4. projektnim zadatkom obuhvate sve elemente iz člana 22. Zakona, merenje količine i sastava otpada, plan zatvaranja i sanacije deponije Kulagića ada, upravljanje otpadom u vanrednim situacijama, analizu tarifa i ekonomske priuštivosti i realan rok izrade od 12 do 15 meseci;
5. formiraju radnu grupu sa predstavnicima Gradske uprave, JKP „Čistoća“, stručne javnosti, mesnih zajednica i organizacija civilnog društva i obezbede javne konsultacije u svim fazama izrade;
6. mere plana finansiraju kombinovano: iz budžeta Grada, nacionalnih izvora (ministarstvo nadležno za zaštitu životne sredine, Zeleni fond Republike Srbije) i sredstava Evropske unije i međunarodnih partnera (IPA, EBRD, GIZ, UNDP i drugi).

Podrška KRC-a

Kroz projekat „Kraljevo na čistac: Građani kroje plan za otpad“ KRC i Ekspertska grupa u senci nude:

- Nacrt projektnog zadatka za izradu plana kao stručnu osnovu za javnu nabavku;
- stručnu podršku u analizi stanja i pripremi preporuka;
- organizaciju javnih konsultacija i dijaloga sa stanovnicima naselja najbližih deponiji;
- praćenje transparentnosti postupka i budžetskih izdvajanja;
- prenos dobrih praksi i iskustava drugih gradova.

Zaključak

Novi Lokalni plan upravljanja otpadom ključni je preduslov za zakonito i finansijski održivo upravljanje komunalnim otpadom u Kraljevu u narednih deset godina. Odluka o sredstvima donosi se sada, u budžetu za 2027. godinu. KRC je spreman da ovaj proces podrži kao nezavisan civilni partner.

Kontakt: UG „Kraljevački razvojni centar“, Heroja Maričića 107,
36000 Kraljevo

office@kraljevackirazvojnecentar.org

www.kraljevackirazvojnecentar.org

*Ove aktivnosti se realizuju u okviru projekta „**Volonteri za prirodu**“ koji je finansiran od strane Evropske unije.*